

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK) İÇİN ÜREME SAĞLIĞI: NEDEN ÖNEMLİ VE NASIL HAYATA GEÇİRİLEBİLİR?

Eğitim Programın Yürütücüsü : Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Türkiye Ofisi'dir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, kadınların ve gençlerin sağlıklı ve verimli yaşamlar sürdürebilmeleri için imkanları artırmak konusunda çalışmaktadır. UNFPA Türkiye Ofisi, 53 yıldır, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve üniversitelerle işbirliği içinde aşağıdaki konularda çalışmalar yürütmektedir:

- Anne ve çocuk sağlığının teşvik edilmesi
- Üreme sağlığı ve haklarının geliştirilmesi
- Cinsel sağlık ve üreme sağlığı
- Ergen sağlığı ve gelişimi
- Cinsel Sağlık Eğitimi
- Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı
- Modern ve etkili gebeliği önleyici yöntemlere erişim
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi
- Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik toplum cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi
- Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi
- İnsani yardım programları
- Gençlerin potansiyellerinin tamamını kullanabilecek şekilde güçlendirilmeleri
- Nüfus dinamikleri
- Kalkınma alanında veri toplanması, kullanımı ve paylaşımının geliştirilmesi

UNFPA, Türkiye'de şu anda 7. Ülke Programını (2021-2025) yürütmektedir. UNFPA 7. Ülke Programı, UNFPA küresel stratejik planının dönüştürücü sonuçlarına aşağıdakilerin azaltılmasını destekleyerek katkıda bulunmaktadır:

- (a) Anne ve yenidoğan sağlığının geliştirilmesi
- (b) Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar (CYBE'ler) ve planlanmayan gebelikler
- (c) Kırılgan grupların karşılaştığı eşitsizlikler ve şiddet

Bu araçlar ile Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) 3 (sağlık), 4 (eğitim), 5 (cinsiyet), 10 (eşitsizlikler) ve 17'nin (ortaklıklar ve veriler) gerçekleştirilmesine katkı ve destek vermek.

UNFPA 7. Ülke Programı, aynı zamanda, gençlik, sivil toplum, medya, özel sektör, akademi ve diğer paydaşlar dahil olmak üzere politikalara, bütçelere, kurumlara ve düzenleyici çerçevelere gerekli destekler sağlanmasını da içerir.

Eğitim Programın Amacı :

UNFPA'nın bu çalışmaları kapsamında tanımlanan eğitim programı, STK çalışanlarına üreme sağlığı ve hakları, aile planlamasının önemini, aile planlaması gereksinimi karşılanmadığında oluşabilecek sağlık sorunlarının tanımlanması ve bu sorunların giderilmesine yönelik temel bilgileri aktarmayı amaçlamaktadır. Programda, üreme sağlığı ve aile planlaması kavramları, uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuatlar, ulusal ve uluslararası sağlık yaklaşım standartları çerçevesinde ele alınacaktır. Program sonrası katılım sağlayan STK'larda bir farkındalık artışı ile kuruluşlarında konuyla ilgili politika belgesi geliştirmelerini gündemlerine almaları ve konuyla ilgili proje kapasitelerinde artış beklenmektedir.

Eğitim Programın Yapısı :

Eğitim programı üç güne yayılan 11 oturumdan oluşmaktadır (Ek 1). Oturumlar, üreme sağlığı ve hakları, aile planlamasının gelişimi, bunlara ilişkin temel bilgiler; uluslararası ve ulusal yasal dayanakları, üreme sağlığının kadın sağlığına ve dezavantajlı grupların sağlığına etkileri konularını, bedensel otonomi, menstrüel hijyen yönetimi, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet ve bu konularda işyerinde toplumsal cinsiyet ve cinsel sağlık/üreme sağlığı politikası geliştirmek için gerekli bilgi ve beceriyi içermektedir.

Eğitim çevrimiçi olarak gerçekleştirilecek; Zoom alt yapısı UNFPA Türkiye Ofisi tarafından sağlanacak ve katılımcılar ile paylaşılacaktır.

Eğitimin Hedef Grubu :

Eğitim programı, STK yöneticilerine ve çalışanlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Katılımcılar belirlenirken cinsiyet dengesi gözetilmelidir. Üreme sağlığı, aile planlaması, kadına yönelik şiddetle ilişkili eğitimler genellikle “kadınlara yönelik eğitimler” olarak algılanmakta ve kuruluşlar bu eğitimlere sıklıkla kadın çalışanların katılım sağlamasını istemektedir. Bu durum dikkate alınarak, kadın ve erkek katılımının dengesinin sağlanması gerektiği önceden belirtilmelidir. Programa katılım gönüllülük esasında olmalıdır.

Eğitim Programının Koordinatörü :

Dr. Gökhan YILDIRIMKAYA, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Türkiye Ofisi, Üreme Sağlığı Program Koordinatörü

Eğitimciler :

Prof. Dr. Türkan GÜNAY, 1964 yılı İzmir doğumludur. 1989 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş, 1998 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi(DEÜ) Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD'nda doktora eğitimini tamamlamış ve aynı bölümde öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamıştır. DEÜ Tıp Fakültesi'nin birçok eğitim kurulunda görev almıştır. Ayrıca Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Hakları ve Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi(DEKAUM)'nde Yönetim Kurulu üyesi olarak çalışmıştır.

2014-2018 yılları arasında Halk Sağlığı Uzmanları Derneği'nin başkanlığını, 2014-2016 yılları arasında Dokuz Eylül Öğretim Elemanları Derneği'nin başkanlığını yürütmüştür. Halen Türk Tabipleri Birliği ve İzmir Tabip Odası'nın çalışmalarına katkı vermekte, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği Çocuk Sağlığı, Çevre Sağlığı, Tütünle Mücadele çalışma gruplarında çalışmaktadır. Derneğin Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Üreme Sağlığı Çalışma Grubu'nun yürütücülüğünü yapmaktadır.

Sağlık Bakanlığı'nın Anne Sütü- Emzirme Bilim Komisyonu, Okul Sağlığı Bilim Komisyonu, Tütün Kontrolü Ulusal Çalışma Grubu, Acil ve Afet Durumlarında Cinsel Sağlık Üreme Sağlığı Ulusal Çalışma Grubu'nda görev almaktadır.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ile Acil ve Afet Durumlarında Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı, Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilikler ve Tecavüzün Klinik Yönetimi konularında çalışmaktadır.

Halk sağlığı alanındaki çalışmaları daha çok kadın sağlığı, cinsel sağlık ve üreme sağlığı, sağlığın geliştirilmesi, çocuk sağlığı, okul sağlığı ve tütün kontrolüne odaklanmaktadır.

Prof. Dr. Pınar OKYAY, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı başkanıdır. Bornova Anadolu Lisesi (1983); Ege Tıp (1989) ve Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı (1993) mezunudur. Halk sağlığında epidemiyoloji, sağlık araştırma yöntemleri, araştırma ve yayın etiği, biyoistatistik, kadın sağlığı ve afet ağırlıklı çalışmaktadır.

Üniversite hastanesi başhekim yardımcılığı, Özdeğerlendirme Kurulu başkanlığı; 2016-18 döneminde Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) Yönetim Kurulu üyesi; 2018 Kasım 2021 Temmuz döneminde HASUDER'in Yönetim Kurulu başkanlığı yapmıştır. Halen HASUDER Afet ve Acil Durumlar Çalışma Grubu koordinatörüdür; Bulaşıcı Hastalıklar ile Toplumsal Cinsiyet ve Üreme Sağlığı

gruplarında çalışmaktadır. Türk Tabipleri Birliği (TTB) bünyesinde TTB Halk Sağlığı Kolu ve Olağandışı Durumlarda Sağlık Hizmetleri Kolu üyesidir. Aydın Tabip Odası üyesidir; yönetim kurulu üyesi yapmıştır; halen TTB Delegatesidir. Sağlık Bakanlığı Tıpta Uzmanlık Kurulu TUKMOS Halk Sağlığı ve Halk Sağlığı Yeterlilik Kurulu Denetleme Komisyonu üyesidir. Pandemi döneminde Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilimsel Danışma Kurulu üyesi görevini yürütmüştür.

Biri SCI-Exp uluslararası ve diğeri Ulakbim’de taranan iki derginin editör kurulundadır.

Bir kitapsever, gezgin ve T24 İnternet Gazetesi haftalık köşe yazarıdır.

EK 1. Eğitim Programı

SAAT	1. GÜN
09.30-10.00	Açılış Tanışma ve Eğitim Öncesi Beklentilerin Alınması Eğitim Programı Tanıtımı Eğitim Öncesi Soru Formu
10.00-10.45	1. Oturum: Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Haklarının Gelişimi
10.45-11.00	Ara
11.00-12.30	2. Oturum: Verilerle Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığına Bakış
12.30-13.30	Öğle arası
13.30-13.45	Isınma/Buz Kırıcı Aktivite
13.45-14.45	3. Oturum: ICPD - Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı
14.45-15.00	Ara
15.00-15.45	4. Oturum: Bedensel Otonomi - Menstrüel Hijyen
15.45-16.30	Günün Değerlendirmesi
SAAT	2. GÜN
9.30-9.45	Isınma/Buz Kırıcı Aktivite
9.45-10.45	5. Oturum: Kadına Yönelik Şiddet
10.45-11.00	Ara
11.00-12.30	6. Oturum: İstenmeyen ya da Riskli Gebeliklerin Önlenmesi
12.30-13.30	Öğle arası
13.30-14.30	7. Oturum: Cinsel Yolla Aktarılan Enfeksiyonlar ve HIV
14.30-14.45	Ara
14.45- 15.45	8. Oturum: İhtiyaçları Özelleşmiş Durum ve Gruplarda Üreme Sağlığı
15.45-16.30	Günün Değerlendirmesi
SAAT	3. GÜN
9.30-9.45	Isınma/Buz Kırıcı Aktivite
9.45-10.45	9. Oturum: STK'larda Toplumsal Cinsiyet ve Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Politika Belgeleri ve Eylem Planları
10.45-11.00	Ara
11.00-12.30	10. Oturum: Grup Çalışmaları: Toplumsal Cinsiyet ve Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Politika Belgeleri ve Eylem Planları Oluşturma
12.30-13.30	Öğle arası
13.30-15.00	11. Oturum: Grup sunumları: Toplumsal Cinsiyet ve Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Politika Belgeleri ve Eylem Planları
15.00-15.15	Ara
15.15-16.30	Eğitimin Değerlendirilmesi Eğitim Sonrası Soru Formu Kapanış